

creëren van nieuwe regelgeving en via het veranderen van de bestaande regelgeving, dat deze gevolgen voor de toekomst worden voorkomen. Zo wordt recht gedaan aan het legaliteitsbeginsel als uitgangspunt voor de belastingheffing.

4.9 Conclusie

In hoofdstuk 4 werd met name ingegaan op de sociale en morele taak van de belastingdienst. De belastingdienst kan er reeds tijdens het reguliere proces van belastingheffing en inning aan bijdragen dat de individuele belastingbetaler toekomt aan rechtvaardige belastingen. Dat is een belastingheffing en -inning die aansluit bij (grond) wettelijke beginselen en regels van een hogere rangorde. Er mag geen sprake zijn van te lage, maar ook niet van te hoge belastingsschulden.

Het gaat onder andere om op de cultuur van de belastingdienst en om de houding die de belastingdienst (ambtenaar) tegenover belastingbetalers inneemt. Er moet sprake zijn van een redelijke verstandhouding tussen partijen, maar ook van een zekere objectieve, onafhankelijke en dienstverlenende houding van een belastingambtenaar tegenover belastingbetalers. Een dergelijke benadering van belastingbetalers past binnen het beleid van de belastingdienst. Deze dienst streeft naar menselijke dimensies, maatwerk en invoelingsvermogen, naar het zichtbaar maken dat de belastingdienst een toegankelijke, mensgerichte organisatie is, een bedrijf met een "gezicht" en met op mensen toegesneden regels en procedures.

Een objectieve, onafhankelijke en dienstverlenende houding van belastingambtenaren tegenover belastingbetalers is om een aantal redenen hard nodig. Op de eerste plaats faalt het legaliteitsbeginsel in het ordenen en rechtvaardigen van de bestuurswerkelijkheid. Op de tweede plaats is niet zeker dat het systeem van fiscale rechtsbescherming goed functioneert. Op de derde plaats laat de huidige belastingpraktijk zien dat velen moeite hebben met een vage, gecompliceerde belastingwetgeving. Men is vaak aangewezen op ongestructureerde vormen van overleg met de belastingdienst. Daarbij blijkt een zekere ondersteuning van belastingbetalers soms hard nodig. Op de vierde plaats dreigt het persoonlijk facet bij de belastingheffing te verdwijnen. Er is steeds meer sprake van een formele, onpersoonlijke benadering van belastingbetalers.

Een belangrijke oorzaak voor de vervreemding en de verzakelijking van het belastingrecht als sociale institutie vormt de wens de doelmatigheid en effectiviteit bij belastingen te verbeteren. Deze wens leidt tot het automatiseren van het primaire proces van belastingheffing en -inning. Het nadeel van het werken met de computer is het onpersoonlijke karakter ervan; dat er minder aandacht is voor de mens achter de belastingbetaler. Het gaat met name om de vraag of de belastingbetaler ook wel in staat is om zijn rol te vervullen bij een geautomatiseerd, vaag en gecompliceerd belastingstelsel. Daarnaast is er de grote wens het ontwijken en het ontduiken van belastingen te bestrijden. Deze wens leidt tot stringente boete- en strafsancties op het falen van belastingbetalers, zoals tot uitdrukking komt bij naheffings- en navorderingsaanslagen c.q. zware boete- en strafsancties.